

**अनुसूचित जाती उपयोजना अंतर्गत अनुसूचित जाती / नवबौद्ध
शेतक-यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना सन २०१२-१३
मध्ये राबविण्यासाठी वित्तीय मान्यता देण्याबाबत..**

**महाराष्ट्र शासन
कृषि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :- विधयो- १६१२/ प्र.क्र.११९/४अ
मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक - २२ ऑक्टोबर, २०१२**

- संदर्भ :-** १) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग, क्र. विधयो- १६१२/ प्र.क्र. ११९/४-अ, दि. १३ जुलै, २०१२,
२) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र. विप्र-७/विधयो/१२-१३/मं.नि.वि./३८७/२०१२, दि. - ०४ मे, २०१२
३) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र. विप्र-७/ विधयो / निधी. उप / ६४० /२०१२, दि. - २० जुलै, २०१२

प्रस्तावना :-

दारिद्र्य रेषेखाली असणा-या अनुसूचित जाती /नवबौद्ध शेतक-यांचे उत्पन्न वाढवून त्यांना दारिद्र्य रेषेवर आणण्यासाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना कृषि विभागामार्फत विशेष घटक योजनेतर्गत १९८२ पासून राज्यामध्ये राबविण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत जमीन सुधारणा, निविष्ठा पुरवठा, पीक संरक्षण औजारे /शेतीची सुधारीत औजारे, बैलगाडी, बैलजोडी/ रेडेजोडी, इनवेल बोअरिंग, जुनी विहीर दुरुस्ती, पाईपलाईन, पंपसेट, ताडपत्री, नवीन विहीर इत्यादी बाबींवर अनुसूचित जाती /नवबौद्ध शेतक-यांना अनुदान देण्यात येते. सामाजिक न्याय विभागाने मंजूर केलेल्या रु. १८००४.९८ लाख (रु. एकशेऐशी कोटी चार लाख अठ्याण्णव हजार फक्त) नियतव्ययास शासनाची प्रशासकीय व वित्त विभागाने सदर योजनेतर्गत लेखानुदानाने उपलब्ध करून दिलेल्या रु. १६३६.६१ लाख (रु. सोळा कोटी छत्तीस लाख एकसष्ट हजार फक्त) कार्यक्रमास १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयान्वये वित्तीय मान्यता देण्यात आली आहे.

सदर योजना सन २०१२ - १३ मध्ये राबविण्यासाठी वित्त विभागाने मंजूर नियतव्ययापैकी ७५ टक्के निधी अर्थसंकल्पिय वितरण प्रणालीवर उपलब्ध करून दिला आहे. दि. १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयान्वये रु. १६३६.६१ लाख निधी वितरित केला आहे. उर्वरित रु. ११८६७.२३ लाख (रु. एकशेअठरा कोटी सदसष्ट लाख तेवीस हजार फक्त) निधी वितरित करण्यास वित्त विभागाने मान्यता दिली आहे. तथापि, सदर निधी वितरित करताना वित्त विभागाने सदर योजनेतर्गत सन २०११-१२ मधील रु. १४५.२२ लाख निधी जिल्हा परिषदांकडे अखर्चित असल्याचे निदर्शनास आणून विभागाने योजनेतर्गत शासन निर्णयांची काटेकोरपणे अमंलबजावणी करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. वित्त विभागाची सूचना विचारात घेता सदर योजनेतर्गत उपलब्ध करून दिलेल्या रु. ११८६७.२३ लाख (रु. एकशेअठरा कोटी सदसष्ट लाख तेवीस हजार फक्त) निधीस शासन निर्णयांची काटेकोरपणे अमंलबजावणी करण्याच्या अटीच्या अधीन राहून खर्च करण्यासाठी वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनस्तरावर विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

अनुसूचित जाती/नवबौद्ध शेतक-यांचे शेतातील पिकांचे उत्पादन वाढवून त्यांच्या उत्पन्नात वाढ करण्यासाठी अनुसूचित जाती /नवबौद्ध शेतक-यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची विशेष घटक योजना सन २०१२-१३ मध्ये राबविण्यासाठी शासन निर्णयांची काटेकोरपणे अमंलबजावणी करण्याच्या

अटीच्या अधीन राहून खर्च करण्यासाठी रु. ११८६७.२३ लाख (रु. एकशेअठरा कोटी सदसष्ट लाख तेवीस हजार फक्त) खर्चाच्या कार्यक्रमास शासनाची वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. या योजनेअंतर्गत जमीन सुधारणा, निविष्ठा पुरवठा, पीक संरक्षण औजारे / शेतीची सुधारीत औजारे, बैलगाडी, बैलजोडी / रेडेजोडी, इनवेल बोअरिंग, जुनी विहीर दुरुस्ती, पाईपलाईन व पंपसेट, ताडपत्री नवीन विहीर इत्यादी दि. १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयासोबत निर्गमित केलेल्या परिशिष्ट (एक) मधील कार्यक्रम परिशिष्ट (दोन) मध्ये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे उपरोक्त योजना राबवितांना दि. १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयासोबत निर्गमित केलेल्या परिशिष्ट (तीन) मधील कार्यपद्धतीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

३. सदर योजनेंतर्गत सन २०११-१२ मधील अखर्चित निधी जिल्हा परिषदांकडे शिल्लक असल्याचे वित्त विभागाने निदर्शनास आणले आहे व सदर योजनेंतर्गत उपलब्ध करून दिलेला निधी शासन निर्णयाप्रमाणेच खर्च करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. ही बाब विचारात घेऊन सदर योजनेंतर्गत उपलब्ध असलेला उर्वरित निधी वितरित होण्याच्या दृष्टीने सदर योजनेंतर्गत आतापावेतो उपलब्ध करून दिलेला निधी शासन निर्णयाच्या अटीच्या अधीन राहून पूर्णपणे खर्च होईल व त्याबाबतचा सविस्तर अहवाल शासनाला सादर केला जाईल याची दक्षता घ्यावी.

४. जे लाभार्थी नवीन विहीर या घटकाचा लाभ घेणार आहेत, त्यांचे साठी प्रती लाभार्थी अनुदानाची कमाल मर्यादा रु.७००००/- ते १,००,०००/- राहिल व जे लाभार्थी नवीन विहीर या घटकाचा लाभ घेणार नाहीत त्यांचेसाठी अनुदानाची कमाल मर्यादा रु.५०,०००/- (रुपये पन्नास हजार फक्त) राहिल. नवीन विहीर या घटकासाठी अनुदानाची कमाल मर्यादा रु.१,००,०००/- असली तरी विहीर खोदाईसाठी खर्च कमी झाल्यास खर्चाच्या मर्यादेइतकेच अनुदान देय राहिल.

५. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी सविस्तर मार्गदर्शक सूचना कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी निर्गमित कराव्यात या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करतेवेळी त्यात पुढील प्रमुख बाबी अंतर्भूत करण्याची दक्षता घेण्यात यावी.

i) प्रत्येक जिल्ह्यांचा विस्तार व फलोत्पादन विकास आराखडा तयार करण्यात येत आहे त्यामध्ये या योजनेचा गरजेनुसार अंतर्भाव करण्यात यावा.

II) या योजनेचे मूल्यमापन त्रयस्थ यंत्रणेकडून (Third party evaluation) करून घ्यावे.

III) वैयक्तीक लाभार्थी निवडतांना महिला लाभार्थींना प्राधान्य देण्यात यावे. असे लाभार्थी उपलब्ध न झाल्यास इतर पात्र लाभार्थींची निवड करण्यात यावी.

IV) स्वर्गीय कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड स्वाभिमान व सबळीकरण योजनेअंतर्गत सामाजिक न्याय विभागामार्फत अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांना ४ एकर जिरायत अथवा २ एकर बागायती जमीनीचे वाटप करण्यात येत आहे. सदर लाभार्थ्यांना अनुसूचित जाती उपयोजनेतर्गत प्राधान्याने लाभ देण्यात यावा.

v) सामाजिक न्याय विभागाच्या शासन निर्णय क्रमांक विघयो २००८/प्र.क्र.३१०/ विघयो-१, दिनांक १४/२/२००८ अन्वये अनुसूचित जाती व नवबौद्ध शेतक-यांना १०० टक्के अनुदानावर पॉवर टिलर देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. ज्या लाभार्थ्यांची पॉवर टिलरसाठी निवड करण्यात आली आहे किंवा ज्यांना या योजनेचा लाभ देण्यात आला आहे त्या लाभार्थ्याला अन्य योजनांमधील पॉवर टिलर या घटकाचा लाभ घेता येणार नाही.

VI) या योजनेअंतर्गत घेतलेल्या कार्यक्रमाची व लाभार्थ्यांची यादी जिल्हा परिषद, पंचायत समिती कार्यालय, जिल्हाधिकारी, तहसिल कार्यालय व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालयात लावण्यात यावी, तसेच इंटरनेटवर उपलब्ध करून देण्यात यावी.

६. उपरोक्त योजना, सन २०१२ - १३ या वर्षामध्ये राबविण्यास एकूण **रु. ११८६७.२३ लाख (रु. एकशेअठरा कोटी सदसष्ट लाख तेवीस हजार फक्त)** खर्चाच्या कार्यक्रमासाठी कृषि संचालक, (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे व या निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यास त्यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. या योजनेचा खर्च मासिक निधी विवरणपत्राच्या मर्यादित होईल याची दक्षता कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी घ्यावी.

७. या योजनेवरील **रु. ११८६७.२३ लाख (रु. एकशेअठरा कोटी सदसष्ट लाख तेवीस हजार फक्त)** खर्च सन २०१२ - १३ करीता खालील लेखाशिर्षांतर्गत मंजूर असलेल्या तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

लेखाशिर्षः-

मागणी क्रमांक डी-३
२४०१ पीक संवर्धन
८०० इतर खर्च,
८०० (दोन) पंचवार्षिक योजनेंतर्गत योजना
राज्य योजनेअंतर्गत योजना
विशेष घटक योजना,
(००)(०३) दारिद्र्य रेषेच्या वर आणणेसाठी अनुसूचित जाती
उपयोजनेंतर्गत शेतक-यांना अर्थसहाय्य,
(२४०१ १११४), ३३ - अर्थसहाय्य

८. हा शासन निर्णय वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. २९३ /१२/ व्यय-१, दि. १७ ऑक्टोबर, २०१२ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार व मा. अपर मुख्य सचिव (कृषि व फलो.) यांच्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१२११०५११५६२७२७०१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

-sd-

(वि. मा. बिबलकर)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन,

प्रति

आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व विभागीय आयुक्त
सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य
संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, पुणे (१० प्रतीसह)

संचालक, समाज कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
सर्व विभागीय कृषि सह संचालक
जिल्हाधिकारी व सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती (सर्व)
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व अति मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी
सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
व्यवस्थापकिय संचालक, महाबीज अकोला
सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, सर्व जिल्हे
जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद सर्व
महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर
महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा परिक्षा) मुंबई / नागपूर
अधिदान व लेखा अधिकारी मुंबई
सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, कार्यासन विधयो १
सर्व उप सचिव / अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी (फक्त कृषि), कृषि व पदुम विभाग
ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
सहसंचालक (विधयो) कार्यालय संचालक, समाज कल्याण,संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे - १
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
वित्त विभाग व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३ ,मंत्रालय,मुंबई
नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव,
निवड नस्ती